

פרשת וישלח

זהב או נחושת?! (לב, ה)

"עם לבן גרתי ואחר עד עתה" (לב, ה)

"גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים" (רש"י).

לכאורה, יש כאן כפל לשון, שהרי אם יעקב מדגיש לעשו ששמר על תרי"ג מצוות בבית לבן, והקפיד על קלה כבחמורה, מדוע טורח הוא להדגיש שלא למד ממעשיו הרעים? והרי הרמב"ם פסק זאת להלכה (דעות פ"ו ה"א) כדבר פשוט ביותר: "ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחושך כדי שלא ילמוד ממעשיהם". בספר "בן איש חי" (דרושים) לרבינו יוסף חיים מבבל, הביא משל נפלא הפותח לנו צוהר לדרגתו של יעקב אבינו:

ביום מן הימים, נפגשו בשמי מרום שני מלאכים השונים זה מזה בתכלית השינוי - יצר טוב ויצר רע. פונה היצר הרע לרעהו בהתרסה: אין זה פלא שאתה מצליח לשכנע בני אדם שיקיימו את רצון השי"ת ולא יפלו בתאוות העולם השפל, שהרי לוקח אתה אנשים של צורה, ששיג ושיח אין להם עם מנעמי החיים ומעודם לא בילו את זמנם בהבלי תבל.

הבה ונראה כיצד יעשו אותם אנשים אם יגלו את חלקו האחר של העולם שנסתר מעיניהם עד עתה, סיים השטן הוא מלאך המוות בתרועת ניצחון.

היצר הטוב שידע היטב הדק שכל כוחם של שומרי המצוות והדבקים בה' יתברך מגיע דרך צינור אחד ויחיד - לימוד התורה הק', כמאמרם "בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין" (קידושין ל:), הסכים להצעה. לרגע זה חיכה היצר הרע והעלה את שמו של חסיד שהיה שקוע כל היום בתורתו ובתפילתו.

ירדו שניהם ושכנעו את החסיד לצאת בחצות הלילה, לשוטט ברחובות העיר ולראות מה עושים בני האדם שאינם בני תורה. נכנס החסיד לבית מרזח שנקרה בדרכו והסתכל על הנוכחים בעניין, מעודו לא ראה בשעת חצות קיבוץ אנשים כה גדול שלילה כיום יאיר עבורם.

לאחר רגעים ארוכים פנה והלך לביתו, כשהיצר הרע עוקב אחריו כדי לראות מה יעשה כעת. משנכנס לביתו התיישב לארץ והחל לבכות מרה: "אוי לי על הכלי שחשבתי לזהב והתברר לי היום שהוא של נחושת..."

אשתו ראתה ותמהה: הרי מעודך לא עסקת במסחר, מניין לך כלי זהב? או שמא שתית לשכרה עם הריקים שראית?! ענה לה החסיד בשברון לב: "בטוח הייתי שתורתי ותפילתי הם בדבקות נעלה שאין ערוך לה, אבל היום ראיתי אנשים שמרוב תשוקתם להבלי העולם לא שתו לבם לתה וקפה המונחים על שולחנם, ולא לגמו מהם עד שהיו צוננים לגמרי. ואילו אני, נוהג לשתות קפה חם באמצע הלימוד, אות הוא שאיני שקוע די בתורתי".

לפי משלו הנפלא של ה"בן איש חי", הסביר הראש"ל רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל את השאלה בה פתחנו באופן נפלא ביותר: יעקב אבינו שולח לומר לעשו - דע לך שתרי"ג מצוות שמרתי ואין בידי שום חטא. ברם, מיצר אני בכל לבי שלא למדתי ממעשיו הרעים של לבן, שהוא התלהב בכל לבו לעבודת הבלי

פרשת וישלח

ופסיליו ואני לא עבדתי את ה' באותה התלהבות כשלו...